

Afscheid van een waterbouwer

Frank Spaargaren was als grondlegger van de Oosterscheldekering verantwoordelijk voor een van de grootste waterbouwprojecten van de afgelopen eeuw. Vorige maand is hij plotseling overleden. Hij is 79 jaar geworden. Frank Biesboer, voormalig hoofdredacteur van *De Ingenieur*, sprak bij zijn uitvaart. Hieronder een ingekorte versie van zijn afscheidsrede.

Tekst: Frank Biesboer

Terug naar september 2014. Voor Rijkswaterstaat is het een spannende dag: de perspresentatie van de zogeheten Deltabeslissingen. Hoe gaan we om met de gevolgen van klimaatverandering? En wat betekent dat voor onze kustverdediging en het zoetwaterbeheer?

In het chique Hotel Des Indes in Den Haag doen minister Melanie Schultz van Haegen en Delta-commissaris Wim Kuijken hun verhaal, collega-journalisten stellen hun vragen, en dan is het mijn beurt. 'Wat vindt u van het plan van Frank Spaargaren voor sluisen in de Nieuwe Waterweg?' Beide bestuurders veren op. 'Het is een goed plan, we hebben er een goed gesprek over gehad', is hun reactie. 'Maar nu even niet.' Ingenieur Spaargaren, gepensioneerd en al meer dan dertig jaar weg bij Rijkswaterstaat, kun je maar beter serieus nemen, zo weten ze dus ook op het hoogste politiek en ambtelijk niveau.

Mijn eerste kennismaking met Spaargaren was drie jaar eerder. In een artikel over de 25-jarige Oosterscheldekering zocht ik antwoord op de vraag hoe ingenieurs er indertijd in slaagden de omslag te maken van zeearmen dichtgooien naar een open kering die alleen bij storm dichtgaat. Bij zijn bevestiging van de kern van mijn vraag

ken met betrokkenen kreeg ik verschillende keren te horen: 'Je moet zeker met Frank Spaargaren gaan praten.' Daarbij vielen kwalificaties als inventief, vindingrijk en vol bijzondere ideeën. Spaargaren was ook nog eens het hoofd van de dienst die de Oosterscheldewerken uitvoerde, dus hem moest ik hebben. Ik zag al voor me dat ik een interview zou hebben met een man van statur, die mij als het tegengat wel eens even de oren zou wassen omdat ik natuurlijk niet alles wist over de kering.

Het werd een heel ander gesprek. Geen dikdoenerij, kapsones of pocherij, maar open en aangenaam, waarbij Spaargaren de tijd nam alles wat ik maar wilde weten uit te leggen, om te vertellen over het hoe en waarom van de keuzen die bij de bouw van de kering werden gemaakt. Uiteindelijk viel alles terug te voeren op het woord Saharastorm dat hij gebruikte: zo veel zand verplaatst het water van de Oosterschelde. Vandaar zijn keuze voor pijlers, neergezet op filtermatten, en alles zo veel mogelijk op land geproduceerd.

Keuzen onderbouwen met kennis van zaken, weten waarover je het hebt, gebruikmaken van ontwerpervaring, het is de ingenieursfilosofie die Spaargaren hoog in het vaandel droeg, en die hij tot aan het eind in praktijk bracht, waar het maar even kon.

Die filosofie zou hem uiteindelijk ook in conflict brengen met zijn vroegere werkgever Rijkswaterstaat. Want sinds de jaren tachtig was de leidende gedachte: de overheid moet afslanken, niet zelf kennis in huis hebben, maar die inkopen bij de beste aanbieder. Wat de overheid vooral nodig had waren procesmanagers. Het was Spaargaren een gruwel. Want als geen ander wist hij: als je iets wilt in het waterbeheer, dan heb je brede kennis en ontwerpervaring nodig. 'Ze hebben geen idee van de werkdruk die er is, dat het niet gaat om

Het stemde hem bitter: hoe kun je aan de opgaven van de eenentwintigste eeuw werken als je niet weet waarover je het hebt... Zelfs het onderhoud van zijn eigen creatie, de Oosterscheldekering, had eronder te lijden.

Ons volgende contact had een heel ander karakter. Wil je deze conceptbrief aan de vaste Kamercommissie eens lezen en van commentaar voorzien, was zijn vraag. Die brief ging over de Deltabeslissingen, en het pleidooi voor sluizen in de Nieuwe Waterweg. Ik deed verschillende suggesties om de tekst aan te passen, Spaargaren deed er zijn voordeel mee. Ook dat tekent hem. Niet denken: ik zal het wel beter weten, maar deskundigheid van anderen op waarde weten te schatten. Open is bij Spaargaren ook een *open mind*.

Mijn laatste contact met Spaargaren was vorig jaar. Vanwege mijn afscheid als hoofdredacteur van *De Ingenieur* had hij me uitgenodigd om een keer samen te gaan lunchen. Dat was ook typisch Spaargaren: niet het vluchtige contact tijdens een receptie, maar de tijd nemen voor elkaar om eens goed bij te praten. In zijn auto gingen we via de oude Zuiderzeedijk naar een visrestaurant bij Uitdam. 'We wachten nu op een

uitspraak van de Raad van State', vertelde hij over zijn verwoede poging om de dijkverzwaring aldaar tegen te houden, samen met de bewoners.

Het was een voorbeeld van zijn nieuwe rol: als een soort Robin Hood sprong hij in de bres om in zijn ogen onzinnige waterbouwwerken tegen te houden. Altijd op basis van kennis en inzicht. Dan zat hij thuis uren te tekenen en te rekenen om zijn alternatief te onderbouwen, vaak veel goedkoper en met meer oog voor landschappelijke kwaliteit dan de instanties. En verschillende keren haalde hij zijn gelijk.

Onlangs had het geschiedenisprogramma OVT van de VPRO vanuit Middelburg zijn uitzending, en een van de onderwerpen ging over Johan van Veen, de ingenieur die al voor de Tweede Wereldoorlog waarschuwde voor de slechte staat van de Zeeuwse dijken. Volgens de programmamakers verdient Van Veen een plek in de canon van de Nederlandse geschiedenis. Voor mij heeft Frank Spaargaren eenzelfde statuut. Als hij ergens een plek verdient als blijvende herinnering dan zou dat op het vroegere werkeiland Neeltje Jans zijn. Al weet ik dat hij daar niets van moest hebben.

